HAJDÚ-BIHAR MEGYE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEI

PRO VÉRTES
A Természet szolgálatában...

Jelmagyarázat

- Helyi jelentőségű természetvédelmi terület
- Nemzeti park
- Tájvédelmi körzet
- Államhatár; Megyehatár; Településhatár
- Vasúti fővonal; Mellékvonal
- Autópálya; Autóút; Csomópont
- Országos elsőrendű főút, országos másodrendű főút; Összekötő út
- Helyi jelentőségű főút; Utca
- Belterület, beépített terület; Lakott hely
- Vízfelület; Vízfolyás
- Erdő

0 5 10 15 20 25 kilométer

Térképadatok - ©GeoX Kft., 2013,
©ProVértes Természetvédelmi Közalapítvány, 2013,
©Vidékfejlesztési Minisztérium, 2013.

1. Miskolczy-park | J6
Almosd | 1975 óta védett | 1,62 hektár

A terület egy klasszikus vidéki kúria parkja, leginkább az angol tájkert körét soroltató. Bár az utóbbi évtizedek „közhasznú" fejlesztései nem voltak tekintettel az eredeti funkcióra, a kert alapvető szerkezete ma is felismerhető. Alapját egy kifejezetten jó növekedésű, majdnem zárt lombkoronájú, a Nyírségben őshonos ezüsthársas adja, amelyhez hasonlót csak a debreceni Nagyerdőben láthatunk. A fák 20 méternél is magasabbak, így igazi élmény közöttük sétálni. Az ide ültetett egzotikus növények közül megemlítendő a gyökérsarj eredetű, hatörzsű vadgesztenye, a kimagasló méretű vöröstölgy, az amerikai vasfa. Megfigyelhetünk itt erdei pintyet, szürke légykapót, fekete harkályt, zöld küllőt és macskabaglyot is. A park mellett önkormányzati tulajdonú erdő található, a futballpálya mellett pedig egy igen szép törökmogyoró sétány. A kúria épülete rossz állapotban van, előkertje elhanyagolt. Érdekesség, hogy a Miskolczy család itt őrizte a Himnusz eredeti kéziratát az 1860-as évektől 1944 júniusáig.
Ajánlott a Fő után haladva, a Bagaméri-ér hídja után jobbra a Rákóczi, majd a Tánscics utcán jutunk el a TSZ-majorba, amely ma is működik, és ahol a Miskolczy Kúria parkja található. Mivel a hely egyúttal több közösségi funkció (sportpálya, szabadtéri színpad, étemető) színhelye is, szabadon látogatható.

2. Nagyháti Parkerdő | E4
Balmazújváros | 1975 óta védett | 4,2081 hektár

A kúria parkja zárt terület, de a közvetlenül mellette elterülő idős tölgyesek szabadon látogathatók. Mindkettőt az 1890-es évek végén létesítették, így – a jó talajadottságoknak megfelelően – szép, idős faegyedekben gyönyörködhetünk. Az előhely eredetileg hajdúsági löszháton található, korábban valószínűleg lösznövényzet borította. A majdnem teljesen fáltan Hajdúháton ez az erdőfolt kis szigetként nyújt élőhelyet olyan erdei fajoknak, mint a fülemüle, az erdei pinty, a vörösbegy, a szürke légykapó, a fekete harkály, a zöld küllő és az egerészölyv. Az erdő szigetszerűsége miatt egyedi fejlődési utat jár be, és bár rendkívül jó növekedésű, zárt lombkoronájú állomány, lágyszárú szintjében még a legközönségesebb erdei növényfajok sem tudtak megtelepedni. Viszont olyan, az Alföldön ritka fajok, mint a borostyán vagy a mahónia jelentős állománnyal kivételesiteltik magukat.
Balmazújváros felől Debrecen irányába haladva, a TIG telephelyé jelző tábla után kell balra fordulni. Az aszfaltozott útra kanyarodva mintegy 1,5 km múlva érjük el a nagyháti szociális otthont. A terület zárt, a biztonsági őrség enged be. A védett területet a Semsey Kastély parkja és a hozzá kapcsolódó egykori vadászerdő képezi.

3. dr. Barcsay László kertje | F7
Berettyóújfalu | 1975 óta védett | 0,1945 hektár

A terület egy belterületi emlékkert, amely érdekes kevereke a gyümölcsöskertnek és a városi pihenőparknak. Védett vagy fokozottan védett növény- és állatfajok nem találhatóak itt.
Berettyóújfaluban a kórház épületet elhagyva jobbra, a Szőkő utcában áll a Barcsay Kúria.

4. Herpályi templom környezete | F7
Berettyóújfalu | 1981 óta védett | 3,3353 hektár

A környéken a késő bronzkortól kezdve találtak tömegesen leleteket, ami az Alföld első kultúrát, a Körös-menti kultúra népének megjelenését jelzi. A honfoglalás után több kisebb település állt a területen, ahol félnomád gazdálkodás zajlott. A honfoglalók legjelentősebb emléke a herpályi templom. A területen a fokozottan védett ürge mintegy 50-100 egyedből álló populációja él. A hely a hazai archeozoológia legtermetősebb, Dr. Bökönyi Sándornak az egyik legfontosabb kutatási területe volt. Az itt előkerült káprázatosan gazdag leletanyag az eddigi adatok alapján európai jelentőségű, amire a szakszargonban elkülönített „herpályi kultúrára" való hivatkozás is utal. A terület természeti és kultúrtörténeti értékeinél fogva a helyi védett kategóriában mintaértékünek tekintendő.
A Berettyóújfalut keletről elkerülő 42-es számú főúton haladva látni lehet a templom tornyát, amely az úttól mintegy 250 m-re áll. A toronnyal egy vonalba érve könnyen észrevehető a bekötőút lehajtója. Az út személygépkocsival is jól járható.

5. Korhány-ér | F7
Berettyóújfalu | 1981 óta védett | 23,8 hektár

A Korhány-ér egy Berettyó-holtág (helyi neve Dög-Berettyó), amelyet az aktuális Berettyó medertől Berettyóújfalu városa választ el. A meder középső részén földáttörtése van, amelytől keletre visszonylag jelentősebb nyílt vizes rész, míg attól nyugatra lényegesen sekélyebb, kiszáradó mederszakaszok találhatók. A '70-es években a nyugati meder mellett aktív vályogvetők működtek. Megfigyelhető itt bölömbika, barátrece, cigányrece, kanalas rece, szárcsa, barna réthíba, nádi tücsökmadár, réti tücsökmadár, foltos nádiposzáta, barkós cinege, sárga billegető, tövisszúró gébics és kis örgebics.

Berettyóújfaluból a 47-es főúton Debrecen felé haladva kb. 1,5 km-re, egy enyhe S kanyar utáni első lehetőségnél, jobbra a földúton kell letérni. Kb. 350 m megtétele után ismét jobbra fordulva érjük el a Korhány-ér áttörését. Itt található a legjobb megfigyelőhely a nyílt víz felé.

6. Nyírségi ősláp (Szikigyakor) | G5
Debrecen | 1981 óta védett | 3,3 hektár

A láp tipikus bukaőzi laposban található. Az északdéli lefolyású meder vízmegtartó képességét javítja, és ezzel a láp fennmaradását is biztosítja a 471-es számú Debrecen-Mátészalka összekötőút. Bár a védetté nyilvánított terület valóban mutatja a lápi karaktert, mára teljesen degradálódott és egyértelműen kiszáradóban van. Különböző kétéltű fajok élnek itt, például vöröshasú unka 50-100 példánya és néhány mocsári teknős.
Az ősláp a Debrecent Hajdúsámsonnal összekötő 471-es számú úton haladva a Szikigyakor utca magasságában, közvetlenül az út mellett, attól északra található. Az út mellett kiépített kerékpárúton is könnyen megközelíthető. A belterület szélét jelző táblától kb. 3 km-t kell megtenni a lápig.

7. Debreceni Balásházy János Mg. Szakközépiskola parkja | G4
Debrecen | 2006 óta védett | 6,8 hektár

Az intézmény alapítását I. Ferenc József kezdeményezte. Debrecen város és a helytartótanács között 1866. július 5-én született megállapodás az „Országos Gazdasági és Erdészeti Tanintézet" létesítéséről. 1867 júliusában megnyílt a földműves iskola, 1868-ban a felsőbb gazdasági tanintézet. A jelenlegi védett terület ennek az intézménynek a parkja. A terület a gyakori, emberi környezethez alkalmazkodni képes fajok élőhelye. Az idős fák jó fészkelőhelyet kínálnak a különböző harkályfajoknak, illetve jelentős mennyiségű denevérnek. Megfigyelhető itt balkáni fakopáncs, erdei pinty, tengelic, citromsármány, fekete rigó és énekes rigó is.
A park a Debrecen-Pallag résztelepülésen található, a főutaról is látható.

8. Debreceni Egyetem Botanikus kertje | G5
Debrecen | 1976 óta védett | 15,64 hektár

A kertet 1929-ben alapították. Legjelentősebb a kaktusz- és egyéb pozsgás gyűjteménye, amely mintegy 2000 példányból áll. Klasszikus botanikuskert, amely az 1800-as évek végétől az egyetem botanikus kertjeit szolgálta. Az erőteljesebben növő fenyők alá szorultak, ezért díszítő értékük ma már nincs. Most elsősorban a divatosabb, diszfaiskolákban kapható fajok kerülnek random módon a parkba. A mauzóleum előtt álló oroszlánszobor, valamint a fejfák és feliratok sajátos hangulatot kölcsönöznek a parknak, amelyet jól kiegészít egy csodamorú szilfa.
Debrecen belterületén, a Honvédtemető utcában található.

9. Diószegi Sámuel Iskola Botanikus Kertje | G5
Debrecen | 1992 óta védett | 1,5 hektár

Az 1983-ban létesült botanikuskertben található élőgyűjteménye lombhullató és örökzöld lombelvű fákra és cserjékre, tűlevelűekre és lágyszárú évelőkre tagolódik. Különleges értéket képvisel a hazai viszonylatban egyedülállónak mondható, mintegy 150 fajt számláló, hidegtűrő bambuszgyűjtemény. A kert gondozottsága és tudományos feldolgozása mintaértékű, a gyűjteménye hazai és külföldi kapcsolatai révén rendszeresen gazdagodik.
A kert Debrecenben található, a Böszörményi úttól nyíló Hollós utca 3. szám alatt.

10. Erdőspuszták | G–H5
Debrecen | 1994 óta védett | 1401,3 hektár

A terület a Dél-Nyírség homokvidékének nagy kiterjedésű erdőkkel, a bucaközi laposokban lápokkal, mocsarakkal, kaszálórétekkel váltakozó mozaikja. Elsősorban tájképi jelentősége van, kijelölésekor a természeti értékek kevésbé játszottak szerepet. Így megfelelhetősen nagy, nem honos erdőállomány, illetve mesterséges létesítmények, víztározók, piknikezőhelyek, parkolók kerültek bele. Megfigyelhető itt többek között vágócsík, bábosvócsök, bőjti réce, fekete gólya, fekete harkály, nyaktekercs, macskabagoly, darázsölyv, közönséges denevér és szürke hosszúfülű denevér. A viszonylag nagy kiterjedésű tavak az alapvetően kis- és közepes méretű erdőkre és szaporodó helyet kínálva különböző kétéltűfajoknak, illetve fontos szerepet játszanak vízimadarak vonuló helyeként. Több kis kiterjedésű helyi védett érték integrálódott az Erdőspuszták Természetvédelmi Területbe, így a Nagycserei rezgőnyáras-tölgyes, a Nagycserei szürkenyáras-tölgyes és a Hármashegyi akácos.
A 6 nagyobb területi egységből álló komplexum Debrecentől keletre helyezkedik el. Megközelíthető:
1. *Bánk-Fancsika - pihenőerdő központ: az ún. panorámaúton*
2. *Erdőgárok: 48-as számú út, az Erdőgárkot jelző táblánál jobbra*
3. *Hármashegyi pihenőközpont: Zsuzsi erdei kisvasút, panorámaút*
4. *Nagycserei pihenőközpont: Zsuzsi erdei kisvasút, panorámaút*
5. *Vekeri pihenőközpont: Debrecen-Hosszúpályi összekötő úttól délre*
6. *Mézes-hegyi pihenőközpont: Debrecen-Hosszúpályi összekötő úttól északra*

11. Halápi-rét | H5
Debrecen | 1981 óta védett | 0,7 hektár

A védett terület neve félrevezető, hiszen nem rétről, hanem vélhetően egy lár az utóbbi évtizedek alatt. A Hármashegyi vasúti végállomáshoz közelebb lévő rész mára tölgyessé alakult, ahová ezért is teleptettek, így egy meglehetősen sajátságos rekettyés-égeres alakult itt ki, gyalogakaccal bőven benőve. A másik ligeterdő maradványa egyes régi kifejezetten láperdei jellegűek. Kis kiterjedése és fragmentált jellege miatt csak a közönséges fajok számára nyújt élőhelyet, ilyen pl. a fülemüle, a bübosbanka, a barátposzáta, az erdei pinty és a vörösbegy. A védettséget valószínűleg a múlt században még működő, Debrecen-Nyírmártonfalva között közlekedő vonaton utazó botanikusok kérvényezték. Mára sajnos az élőhely sokat változott.

A két védelem alatt álló erdőrészet a Zsuzsi vonat Hármashegyi végállomásától a még meglévő egykori vasúti pálya töltésén továbbhaladva eléred el. Mindkettő a töltés mellett található, az első kb. 500 m-re, a második kb. 2 km-re.

12. Honvédtemető | G5
Debrecen | 1986 óta védett | 1,9256 hektár

A Debrecen területén elesett katonák emlékkertje. A terület középén álló mauzóleum stílusában a Debreceni Köztemető hasonló építményeit mintázza. A terület tipikus belterületi park. Látogatható, de csak 8 és 16 óra között van nyitva. A park váza egy kb. 40-60 éves fekete fenyes, amelyben a fák ritkás, ligetes elrendezésben állnak. A mauzóleum környékén néhány kocsányos-, illetve vöröstölgy található, aljnövényzete gyakorlatilag nincs. Ennek megfelelően néhány közönségesnek számító madárfajon kívül - például erdei pinty, csiscsörke, örvös galamb, fekete rigó - védett állatfaj nemigen fordul elő. Az eredetileg megtervezett park növényállományának egy része, elsősorban a tuják, az erőteljesebben növő fenyők alá szorultak, ezért díszítő értékük ma már nincs. Most elsősorban a divatosabb, diszfaiskolákban kapható fajok kerülnek random módon a parkba. A mauzóleum előtt álló oroszlánszobor, valamint a fejfák és feliratok sajátos hangulatot kölcsönöznek a parknak, amelyet jól kiegészít egy csodamorú szilfa.
Debrecen belterületén, a Honvédtemető utcában található.

13. Kamaráshalom | F5
Debrecen | 1995 óta védett | 1,5 hektár

A terület tipikus, jelentős méretű kunhalom, melynek kb. 1/5- öd része spontán beerdősült akáccal. Az évszázadok óta művelt számtó miatt eredeti flóráját döntő részben elvesztette, de annak maradványai a közeli országút mezsgyéjében még megtalálhatók. A terület kis kiterjedése miatt a védett fajokat csak néhány gyakori madárfaj, pl. örvös galamb és tövisszúró gébics képviseli. A Kamaráshalom Debrecen környékének egyik legjelentősebb lombhullató és örökzöld lombelvű fákra és cserjékre, tűlevelűekre és lágyszáró évelőkre tagolódik. Különleges értéket képvisel a hazai viszonylatban egyedülállónak mondható, mintegy 150 fajt számláló, hidegtűrő bambuszgyűjtemény. A kert gondozottsága és tudományos feldolgozása mintaértékű,

14. Kálvin téri emlékkert | G5
Debrecen | 1976 óta védett | 0,5 hektár

A nagytemplom és a Református Kollégium közötti terület rendezetlen volt a régi házak lebontása után. Az 1861-ben alakult Emlékkert Társulat vette fel, hogy fákkal, virágokkal és bokrokkal ültessék be, ahol emlékszobrok (pl. Gályarabok emlékszobja, Bocskai-szobor) is helyet kaphatnak. A területen korábban a Szent András templom állt, amelynek feltárt alapjai jelenleg romkertként láthatóak. A növényzete valószínűleg az egykori füvészkert utolsó nagyobb fáiból, illetve a néhány évvel ezelőtt telepített cserje- és lágyszárú ágyásokból áll. Szabadon látogatható, de esténként a kertet bezárják. Megfigyelhető itt örvös galamb, balkáni gerle, fekete rigó és seregély is. A kert tolgyeinek és magyar kőriseinek fennmaradását jelenleg a rendszeresen végzett parkfenntartás biztosítja. A legutóbbi átépítéskor néhány idősebb, értékesebb fagyelevet eltávolították, így a kert ma egy kissé üresnek tűnik a sok fiatal fácska miatt.
Debrecen főterén található, a református nagytemplom templomkertje.

15. Kálvin téri Lycium | G5
Debrecen | 1976 óta védett

Védettségét az a debreceni legenda indokolja, amely szerint a liciumfa helyén folytatott vitát Bálint pap Ambrosius mesterrel. A mester vita közben egy útszéli liciumbokorról letépett egy ágat, és azt a kezében tartva hangoztatta, hogy Kálvin tanaiból sohasem lesz vallás. A kanonok földbe szúrta az ágat, majd így szólt: „Akkor lesz valami az új hitből, amikor ez a földbe szúrt licium fává nő!" Bálint pap a következő választ adta: „Akkor fa lészen".
A Debreceni Református Nagytemplom és a Püspöki Hivatal között áll.

16. Monostori- és Szentgyörgyi-erdő | G4
Debrecen | 1994 óta védett | 591,3141 hektár

A Nyírség homokján települt nagy erdőség két, viszonylag ép erdőrészt tagja, amelyben a védett területet jelentős részben még középkorú, illetve idős kocsányos tölgyesek alkotják. Élővilága gazdag. Megfigyelhető itt például szarvasbogár, nagy hőscincer, nagy színjátszólepke, fekete gólya, galambász héja, holló, nyaktekercs, lappantyú, bübosbanka, erdei pacsirta és csonkafülű denevér. A helyi védett terület egésze része a NATURA 2000 HUHN20033-számú Debrecen-Hajdúböszörményi tölgyesek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területének.
A debreceni Nagyerdő, illetve a Hajdúböszörmény - Hajdúhadház között elterülő nagy erdőség része. A Szentgyörgyi-erdő Debrecen-Józsa és Bodaszőlő között, a Monostori-erdő pedig Debrecen-Józsa és Bocskaikert között fekszik. Kijelölt turistautakon érhető el Józsáról, illetve Bocskaikertből.

17. Nagy Sándor-halom | F5
Debrecen | 1986 óta védett | 1,9212 hektár

Debrecen leghíresebb és legnagyobb halma, az egykori Kokasló-halom tetején épült az az emlékmű, amely Nagysándor József 48-as honvéd vezérőrnagy, illetve az 1849. augusztus 2.-ai, Debrecen mellett itt zajlott csatát örökíti meg. A terület a Hajdúságlöszhát peremén fekszik, ahol számos, ma már kipusztult faj utolsó előfordulását jegyezték fel. Eredeti növényzete fajgazdag lösztyep volt, a halmot körbevezetik az egykori debreceni téglagyár anyagnyerő kubikgödrei, illetve az azokat beborító spontán cserjések, amelyek kiváló énekesmadár-élőhelyek. A védettté nyilvanított területen előfordul fecskefarkú lepke, tövisszúró gébics és citromsármány. A jelenlegi védett területen az 1970-es évekig az ún. Gőz 1 cigánytelep működött. Ennek felszámolása után lehetővé vált a terület rendszeres kaszálása, így néhány lösztyep faj állománya megerősödött. Az a néhány kis kiterjedésű helyrajzi szám, ami közvetlenül csatlakozik hozzá, még mindig viszonylag jó állapotú lösztyep, ami természeti értékeket hordoz. Megtalálható itt például az osztrák zsálya, a hólyagos csüdfű, és a változó gurgolya.
A területtel Debrecen belterületén, a 33-as számú főúton Hortobágy felé haladva, a Debrecen-Tiszalök vasútvonal átjárója után közvetlenül jobbra a földútra kanyarodva, mintegy 450 m megtétele után érjük el.

18. Nagycsere-martinkai rezgőnyáras | H5
Debrecen | 1975 óta védett | 2,59 hektár

A rezgőnyáras egy mély fekvésű, vizes területen kialakult ide ligeterdő, melynek bizonyos részei átmenetet mutatnak kőrises égerlápokkal. Sajnos az utóbbi évtizedekben a térségi talajvízszint süllyedés miatt egyre kisebb lett a mocsaras rész, de még így is az egyik legjobb állapotú a hasonló típusú élőhelyek között. Az idős erdőállományban még megtalálhatók az igazi erdős-pusztai karakterfajok, mint például a nagy hőscincer, a fekete harkály, a zöld küllő, az örvös légykapó, a szürke légykapó, a barátposzáta, és az erdei pacsirta. 2006-ban a területet Debreceni Erdőspuszták néven hirdették ki, így a terület régi elnevezései pl. nagycserei szürkenyáras, nagycserei rezgőnyáras okafogyottá váltak.
A terület közvetlenül a vasúti pálya mellett fekszik. A Zsuzsi vonat Martinka nevű megállójánál kell leszállni. Gépjárművel vagy gyalog az ún. Panoráma úton, a 48-as számú főúton haladva érhető el. A kisvasúti átjáró után a kis büfénél a második földúton jobbra kell kanyarodni, és onnan 1,5 km-t megtenni.

19. Nagycserei Hármashegyi akácos | H5
Debrecen | 1981 óta védett | 42,8 hektár

A terület a 2006-os kihirdetéssel részévé vált a Debreceni Erdőspuszták helyi védett területének. A régi Hármashegyi-akácos Természetvédelmi Terület NATURA 2000 szempontból teljes egészében a HUHN20023 számú Hármashegyi-tölgyesek része. A Nyírség déli részének egyik legmozgalmasabb felszínű területe nagy homokvonulatokkal, bucákkal. Eredetileg homoki-, egy földútra, a vasúti átjárót is jelző táblánál. *Az átjáró után kb. 2,5 km-re van az erdő széle. Itt egy szépen felújított vadászház mellett dámszarvas-kifutó található. A kifutó sarkánál jobbra fordulunk, majd mintegy 1,5 km után elérjük a gázvezeték pásztáját. Itt balra fordulva néhány száz méter után érünk a védett területre, amelyet tábla jelez.*

20. Nagycserei ligeterdő maradványok | H5
Debrecen | 1981 óta védett | 4,32 hektár

A Gútó-ér partján található két ligeterdő maradványa tipikus erdőspuszta tájkép, az érhez közel mély fekvésű laposban települt bokorfüzesekkel, lápréttekkel, illetve ligeterdő maradványival. Az ér viszonylagosan bő és állandó vízhozamának köszönhetően ezeknek karakterüket meg ma is jól őrzik, és különösen a kora tavaszi nagy vizes időszakban látványosak. A vizenyős aljú erdők gazdag kétéltűfaunának adnak otthont, így előfordul itt vöröshasú unka, kecskebéka, tarajos és pettyes gőte. A madarak közül megfigyelhető a fekete harkály, a nyaktekercs, a fekete rigó és a fülemüle. A terület jó vízellátása miatt nagy mennyiségű dinnye élőhelynek számít. A híres Halápi-erdő országúttól északra fekvő erdősebb része a Hajdúsági Tájvédelmi Körzethez tartozik.
A vedett terület két részből áll. Az egyik a Halápi csárdától Hármashegy felé, a jelzett turistaúton kb. 850 m-re, közvetlenül a földút mellett található. A másik a 48-as számú főúton továbbhaladva, a Haláp előtti szakasztól délre található.

Debrecen belterületén, a Nagyerdei körúttal határolva található.

21. Nagycserei tölgyerdők | H5
Debrecen | 1981 óta védett | 7,9 hektár

Az erdőspusztákra jellemző ligeterdők két, többé-kevésbé kiszáradófélben lévő tagja. A Hármashegyi vasúti végállomáshoz közelebb lévő rész mára tölgyessé alakult, ahová ezért is teleptettek, így egy meglehetősen sajátságos rekettyés-égeres alakult itt ki, gyalogakaccal bőven benőve. A másik ligeterdő maradványa egyes régi kifejezetten láperdei jellegűek. Kis kiterjedése és fragmentált jellege miatt csak a közönséges fajok számára nyújt élőhelyet, ilyen pl. a fülemüle, a bübosbanka, a barátposzáta, az erdei pinty és a vörösbegy. A védettséget valószínűleg a múlt században még működő, Debrecen-Nyírmártonfalva között közlekedő vonaton utazó botanikusok kérvényezték. Mára sajnos az élőhely sokat változott.

A két védelem alatt álló erdőrészet a Zsuzsi vonat Hármashegyi végállomásától a még meglévő egykori vasúti pálya töltésén továbbhaladva eléred el. Mindkettő a töltés mellett található, az első kb. 500 m-re, a második kb. 2 km-re.

22. Nagyerdő városi belterülete | G5
Debrecen | 1993 óta védett | 50,6 hektár

Itt találhatók a város fontos rekreációs létesítményei, pl. sporttelep, stadion, gyógyfürdő, csónakázó, állatkert, vidámpark, szálloda, étterem, illetve a Debreceni Vízmű. Ennek ellenére a parkerdő viszonylag jól őrzi az eredeti erdőtársulások maradványait. A helyi védett terület csak egy városi kőrút választja el az országos védettségű debreceni Nagyerdőtől, amelyből az erdei fajok bevándorlása és megtelepedése folyamatos. Eredeti társulásai a nyílt-, illetve a zárt homoki tölgyes voltak. Megfigyelhetünk itt többek között nagy hőscincért, aranypettyes bábrablót, gyászlepkét. A terület egyik lehetősége az, hogy a Nyírségben csak néhány helyen ismert rézikló, ezen kívül mocsári teknős és néhány denevérfaj is él itt. Jelleméből madár például a bübosbanka, a nagy fakopáncs, a fekete harkály, a nyaktekercs, a csuszka, a sárgarigó és a barátposzáta. Az épületek közelében inkább a park jellegű dominál mocsári ciprussal, atlasz cédrussal, amerikai vasfával, magnóliával. A zártabb erdő jellegű állományokban szórványosan előfordul a gyertyán és a hárs is. A Debreceni Nagyerdő Társaság kezdeményezésére több felújítási kísérlet is történt a '90-es években, amelyek eredményesnek mondhatók.

Debrecen belterületén, a Nagyerdei körúttal határolva található.

23. Néhai Széles Vencel erdész arborétuma | G5
Debrecen | 1986 óta védett | 0,0729 hektár

Az arborétum területe korábban egy udvar volt, amit három részre tagoltak. Eredeti park-jellege megszűnt.
A terület Debrecenben található, a Vámospércsi út és Portörő utca sarkán.

24. Tocóvölgy | F5
Debrecen | 1992 óta védett | 128,3773 hektár

Debrecentől északra a hajdúsági löszhát Nyírségéhez legközelebb eső platóját szeli kettő a Tócó-ér völgye. A Mélyvölgy, ami az északi, inkább völgy jellegű rész, a hajdúböszörményi Disznós-hát gyep és a Disznós-hát völgye is. Ez a rész mára teljesen szántóföldi körzött. A szántóföldi szegélyek és az erdősítés szempontjából. Az erdei állatfajok közül megfigyelhető itt szarvasbogár, hőscincér, zöld gyík, fekete harkály, zöld küllő, erdei pacsirta és erdei pinty.
Legegyszerűbben a Zsuzsi vonattal érhető el, amelynek végállomásától dél-nyugatra található a terület; gépjárművel és gyalog a 48-as főúton lévő Halápi csárdától 3,5 km-t kell megtenni a jelzett turistaúton.

25. Nagyszék-tó | H7
Esztár | 1981 óta védett | 33,167 hektár

A Berettyó-Kálló közének egyik tipikus kerek szikes tava. A védett terület alapja holgyal még egy kis részt a mellette elterülő szikes legelőből, illetve egy akácerdő foltot. Megfigyelhető itt vöröshasú unka, dunai tarajosgőte, bíbic, sárga billegető, foltos nádiposzáta, guvat, mezei pacsirta, kuvik és kis örgebics is. A terület védettté nyilvánításakor még legelhetős is ékelt itt, ezért nyílt vizes, igazi szikes-tó jellege volt, ahol galban, piroslábú cankó, nagygoda fészkelt. Az elkövetkező évek feladata, hogy ezt a kezelési módot visszaállítsa a vagyonkezelő, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága.
Esztár központjából Hencida felé haladva, még a falu belterületén egy széles burkolt út után jobbra kanyarodni, majd 2 km-t megtenni. Itt már az útról is látható a szikes tó. Kb. 500 m-t kell továbbhaladva, a Haláp előtti szakasztól délre található.

Debrecen belterületén, a Nagyerdei körúttal határolva található.

26. Böszörményi göngyvirágos-tölgyes | F4
Hajdúböszörmény | 1996 óta védett | 16,6268 hektár

A Nyírség ezen részét ellaposodó homokhátság jellemzi, amelyen eredetileg homoki- és gyöngyvirágos tölgyesek díszlettek. Mára sajnos jelentős részüket kivágták és helyettük akác-, illetve nemesnyár-ültetvények találhatók. A védett terület két részből áll, amiket akácos választ el egymástól. Megfigyelhető itt bübosbanka, tövisszúró gébics, lappantyú, és citromsármány. A jelenleg alkalmazott felújítási módok, illetve az elszaporodott agresszív terjedésű fajok nem igazán teszik lehetővé el itt többek között kis vöcsök, bölömbika, bőjti réce, barna réthíja, vörösvércse, egerészölyv, szárcsa, vízityúk, guvat, nádirigó, foltos és eserregő nádiposzáta, nádi tücsökmadár, barkós cinege, örvös galamb. Belvízes években, amikor a vízállás lényegesen megnő, az összefüggő mocsárréten a fattyúszerkő és a feketenyakú vöcsök kolóniái is kialakulhatnak. A környék szinte egyetlen vizes élőhelyeként jelentős szerepe van a tavaszi vízimadár vonulásban.
Hajdúböszörménytől Hajdúnánd felé haladva, Hajdúnánd előtt Hajdúhadház irányába le kell térni a kövesúton. Innen rögtön balra már látható az alsó víztározó, a Partos-ér völgyzárógátja. Az északi víztározósz, a nagy-Nyerges innen néhány száz méterrel feljebb található, de a gát automatikusan ada vezeti az érkezőt. Az ugyancsak Nagy-Nyerges nevű kunhalom az északi tározó keleti gátjától mintegy 50 m-re található.

27. Böszörményi gyertyános-tölgyes | G4
Hajdúböszörmény | 1986 óta védett | 16,0198 hektár

A Nyírség ezen részét ellaposodó homokhátság jellemzi, amelyen eredetileg homoki- és gyöngyvirágos tölgyesek díszlettek. Mára sajnos jelentős részüket kivágták és helyettük akác-, illetve nemesnyár-ültetvények találhatók. A védetté nyilvánítás indoka az itt különleges mennyiséget az gyertyán és a hárs. Az erdei erdőtársulások maradványait. A helyi védett terület csak egy városi kőrút választja el az országos védettségű debreceni Nagyerdőtől, amelyből az erdei fajok bevándorlása és megtelepedése folyamatos.

egy földútra, a vasúti átjárót is jelző táblánál. Az átjáró után kb. 2,5 km-re van az erdő széle. Itt egy szépen felújított vadászház mellett dámszarvas-kifutó található. A kifutó sarkánál jobbra fordulunk, majd mintegy 1,5 km után elérjük a gázvezeték pásztáját. Itt balra fordulva, kb. 3 km-t kell még menni a vaddisznós kert kerítéséig. A vedett terület a kerten belül helyezkedik el, meglátogatásához az üzemeltető helyi vadászatársasággal kell egyeztetni.

28. Böszörményi erdőrészlet | G4
Hajdúböszörmény | 1981 óta védett | 12,1363 hektár

A Nyírség ezen részét ellaposodó homokhátság jellemzi, amelyen eredetileg homoki- és gyöngyvirágos tölgyesek díszlettek. Mára sajnos jelentős részüket kivágták és helyettük akác-, illetve nemesnyár-ültetvények találhatók. A védett terület két részből áll, amiket akácos választ el egymástól. Megfigyelhető itt bübosbanka, tövisszúró gébics, lappantyú, és citromsármány. A jelenleg alkalmazott felújítási módok, illetve az elszaporodott agresszív terjedésű fajok nem igazán teszik lehetővé el itt többek között kis vöcsök, bölömbika, bőjti réce, barna réthíja, vörösvércse, egerészölyv, szárcsa, vízityúk, guvat, nádirigó, foltos és eserregő nádiposzáta, nádi tücsökmadár, barkós cinege, örvös galamb. Belvízes években, amikor a vízállás lényegesen megnő, az összefüggő mocsárréten a fattyúszerkő és a feketenyakú vöcsök kolóniái is kialakulhatnak. A környék szinte egyetlen vizes élőhelyeként jelentős szerepe van a tavaszi vízimadár vonulásban.
Hajdúböszörménytől Hajdúnánd felé haladva, Hajdúnánd előtt Hajdúhadház irányába le kell térni a kövesúton. Innen rögtön balra már látható az alsó víztározó, a Partos-ér völgyzárógátja. Az északi víztározósz, a nagy-Nyerges innen néhány száz méterrel feljebb található, de a gát automatikusan ada vezeti az érkezőt. Az ugyancsak Nagy-Nyerges nevű kunhalom az északi tározó keleti gátjától mintegy 50 m-re található.

29. Hajdúhadházi Csere-erdei kocsányos tölgyes | G4
Hajdúhadház | 2006 óta védett | 2,1 hektár

A terület Hajdúböszörmény Nagyrét nevű határrészében található, amely genetikailag a Hortobággyal van kapcsolatban. A Hajdúsági-löszhát itt a Horto-rész, a hajdúböszörményi községhatárban található, míg déli, ellaposodó része Debrecen-Józsa határában a Józsai legelő. A Mélyvölgy felső peremét lejtősegyek borítják, a völgyet pedig patakparti magaskórosok, illetve mezofil rétek, a vízpartot fűz, nyár,tölgy, szil, kőrisfák szegélyezik.
A terület még mindig az egyik legértékesebb löszgyep a Korhány-ér. Megfigyelhető itt díszes légivadász, mocsári sziktaötő, vöröshasú unka, mocsári teknős, ürge, erdélyi földikutya, bíbic, mezei pacsirta, berki tücsökmadár és vörösvércse is.
A hosszan elnyúló völgyben halad a Debrecent Józsával összekötő, 35-ös számú főút, így könnyű megtalálni. A terület legjellemzőbb része a közvetlenül Józsa alatti legelő is a főút mellett van. Kerékpárral is könnyen elérhető a főút melletti kerékpárúton.

30. Hajdúböszörmény, Partos-rét és Nagy-Nyerges | F3
Hajdúböszörmény | 2007 óta védett | 78,5821 hektár

A térség fő vízgyűjtőjeként működő Vidi-éren létesült két víztározóról van szó. Sajnos az ér meglehetősen rapszodikus vízjárású, ezért általában csak a folyásirány szerinti leni tározótérben jelentősebb a vízborítás. Az északi tározótér is rendszeresen, tavasszal, ezért abban összefüggő nádas alakult ki. A Nagy-Nyerges kunhalmot degradált lösztyep borítja. A Nagy-Nyergesen néhány éve előkerült a nagy tűzlepke néhány példánya, emellett él itt többek között kis vöcsök, bölömbika, bőjti réce, barna réthíja, vörösvércse, egerészölyv, szárcsa, vízityúk, guvat, nádirigó, foltos és eserregő nádiposzáta, nádi tücsökmadár, barkós cinege, örvös galamb. Belvízes években, amikor a vízállás lényegesen megnő, az összefüggő mocsárréten a fattyúszerkő és a feketenyakú vöcsök kolóniái is kialakulhatnak. A környék szinte egyetlen vizes élőhelyeként jelentős szerepe van a tavaszi vízimadár vonulásban.

31. Tocóvölgy | F4
Hajdúböszörmény | 1992 óta védett | 244,584 hektár

Debrecentől északra a hajdúsági löszhát Nyírségher legközelebb eső platóját szeli ketté a Tócó-ér völgye. A Mélyvölgy, ami az északi, inkább völgy jellegű rész, a hajdúböszörményi községhatárban található, míg déli, ellaposodó része Debrecen-Józsa határában a Józsai legelő. A Mélyvölgy felső peremét lösztyepek borítják, a völgyet pedig patakparti magaskórosok, illetve mezofil rétek, a vízpartot fűz, nyár,tölgy, szil, kőrisfák szegélyezik.
A terület még mindig az egyik legértékesebb löszgyep a Korhány-ér. Megfigyelhető itt díszes légivadász, mocsári sziktaötő, vöröshasú unka, mocsári teknős, ürge, erdélyi földikutya, bíbic, mezei pacsirta, berki tücsökmadár és vörösvércse is.
A hosszan elnyúló völgyben halad a Debrecent Józsával összekötő, 35-ös számú főút, így könnyű megtalálni. A terület legjellemzőbb része a közvetlenül Józsa alatti legelő is a főút mellett van. Kerékpárral is könnyen elérhető a főút melletti kerékpárúton.

32. Zeleméri középkori templomrom kertje
F4 | Hajdúböszörmény | 1981 óta védett | 0,3181 hektár

A középkori templom egy kunhalomra épült, amely jól kiemelkedik a környező síkságból. A terület szélén idős akácfák állnak. Sajnos eredeti növényzetét, a lösztyepet szinte teljes egészében elvesztette, részben az évszázados használat, részben a jelenlegi „kezelés" miatt. A környékbeliek kedvenc kirándulóhelye, ezért rendszeresen nyírják a füvet. Elsősorban örvös